

Hva slags jordsmonn er du?

Tale på Gemnix 14.3. 2010 av Oddvar Søvik

Da jeg fikk oppgitt at temaet for denne genmix - samlingen var fargen *brun*, tastet jeg inn ordet "brun" i databibelen. Men den fargen finnes ikke omtalt i hele Skriften. Det eneste ordet som kom opp var *brunst*. Det passet ikke så godt. Så da lå det an til å bli en tynn tale.

Men *brun* ga jo en assosiasjon til brun jord og i Israel er absolutt jorden mer brun enn svart. Så dermed gikk tankene til Jesu lignelse om de fire slags jordsmonn, og vi skal lese den fra

Tekst: Luk 8,4-15

Innledning

Det er vår og det er såtid. En bonde står ved åkerkanten med et knytte fullt av dyrebart korn. Åkeren er delt opp i små åkerlapper med stier i mellom. Bonden ser opp mot himmelen og ber en stille bønn. Så begynner han å så utover den brune åkerjorda. Han går på stiene og kaster ut sitt korn til høyre og til venstre, men det er ikke til å unngå at noe faller på stien. Det blir ikke liggende lenge før fuglene kommer og tar det.

En måned senere står han igjen ved åkeren sin. Nå ser den ut som lysegrønne tepper, klart adskilt av stiene der alt kornet ble spist opp. Der har ingenting slått rot. Han er likevel glad for det gode resultatet - så langt.

Så går det enda en måned. Men nå ser han at flere steder har de spede spirene visnet. Det var nok for grunn jord. Nå når regntiden var slutt og tørken satte inn, var det for lite væte som kunne gi næring. Men ellers ser det bra ut.

Det går mot sommer og innhøstning. Man høstet inn førstegrøden i juni/juli. Men nå ser bonden noe som gjør ham både trist og glad. Noen steder har torn og tistel vokst opp og kvalt kornet. Men andre steder har det båret overveldende rik frukt. Igjen ser han opp mot himmelen og takker Skaperen for kornets spirekraft.

Dette var en helt kjent hverdagssituasjon for Jesu tilhørere. Det ukjente var det enorme resultatet Jesus antyder i lignelsen. Hvis en bonde på den tiden fikk 10 foll, dvs 10 ganger så mye avkastning som han hadde sådd ut, var det bra. Her i Norge kan man vel få opp til 20 foll. Men 100 foll sprenger alle grenser! Det viser hvor spirekraftig Guds ord er.

1. Hva slags jordsmonn er du?

Hva er det Jesus vil si med denne lignelsen? Det skjønnte verken folkemengden som han talte til, eller Jesu egne disipler. Og det var kanskje ikke så rart, for denne lignelsen forteller noe om Guds rikes hemmeligheter, eller *mysterier*, som det egentlig står. Men til sine disipler sier Jesus: «*Dere er det gitt å kjenne Guds rikes hemmeligheter*». Det samme sier han til oss som er kommet hit i dag for å høre. Og det er tydeligvis noe veldig viktig Jesus vil si oss. Derfor roper han ut: "*Den som har ører å høre med, hør!*"

Hva betyr så selve lignelsen? Jesus forklarer alle ledd så nær som hvem *såmannen* er. I lignelsen må det først og fremst være Jesus. Men alle dem som på en eller annen måte sår ut Guds ord, er såmenn.

Såkornet er Guds ord. Det bærer altså i seg en enorm spirekraft. Det er ikke bare tomme ord eller lyder i vårt språk. Nei, «*Guds ord er levende og virkekræftig og skarper enn noe tveegget sverd. Det trenger igjennom til det kløver sjel og ånd, marg og ben, og dømmer hjertets tanker og planer,*» sier *Hebreerbrevets forfatter*.(4,12)

I begynnelsen av dette kapitlet ser vi at det Jesus først og fremst sådde ut var «*det glade budskap om Guds rike*» (v.1.)

"*Tiden er kommet, Guds rike er nær. Vend om og tro på evangeliet!*" (Mark 1,15) Slik lød Jesu forkynnelse. Guds rike er det riket der Jesus er konge og alle Guds frelsesgaver er for hånden. Her er tilgivelse for alle synder, her er oppreisning, utfrielse og helbredelse. Her er kraft til å tjene og kjærlighet til å elske. Hele Jesu gjerning gikk ut på å formidle dette rikets gaver til menneskene, i ord og handling.

«*Mine ord er ånd og liv*», sa Jesus. (Joh6, 64) Likevel opplevde han selv det lignelsen skildrer:

- Noen var harde og ville ikke ta imot. Jo mer Jesus forkynte, jo mer hatske og forherdet ble de. Til slutt fikk folkets ledere dømt Jesus til døden.
- Andre ble begeistret for hans forkynnelse og mektige gjerninger. De fulgte ham en tid, men når motstanden økte og populariteten dalte, falt de fra. De hadde bare fulgt Jesus i det ytre, men hadde ikke vendt om i sitt hjerte.
- Andre igjen holdt ut litt lenger, men opptatthet med denne verdens rikdom og bekymring kvalte troslivet. De skyldte på familie, på okse og åker og avstod fra å følge Jesus.
- Noe falt imidlertid i god jord. Disiplene ble forvandlet i samfunnet med Mesteren. Den ene av «*tordensønnene*» Johannes, ble til «*kjærlighetens apostel*». Vi husker kanskje at han og broren Jakob, ville be om at ild skulle falle ned fra himmelen og fortære alle i Samaria fordi de ikke fikk overnatte der. Men hissighet ble til mildhet. Feige tilhengere ble til til frimodige etterfølgere. Og ser vi ut over verden i dag, må vi si at såkornet har båret millioner foll.

Hovedspørsmålet i denne lignelsen er: Hva slags jordsmann er du? Hva er det som dominerer ditt og mitt hjerte akkurat nå? Det er misforstått å tro at vi bare er én slags type jordsmann hele livet? Hvis dette var en psykologisk beskrivelse av oss mennesker, ville det vært lite håp. Disse ulike slag hjertejord finnes i oss alle. Til tider dominerer den ene mer enn den andre.

- Noen ganger kan vi være som *en hardtrampet sti*? Hjertejorden er trampet til av all trafikken som går gjennom våre sinn? Hele uken igjennom bombarderes vi av inntrykk fra *masemedia*. Det blir aldri tid til stillhet. Kanskje har du kommet hit til bedehuset i dag etter en stresset påkledning av barna hjemme som kanskje endte i kringel og kjefting? Da er det ikke så lett å ta i mot Guds ord. Men det er godt at du er her likevel.

- Eller kanskje er ditt hjerte hardt på grunn av misunnelse, kritikk og bitterhet? Kanskje har du allerede sett noen som sa noen sårende ord som du aldri har kunnet glemme, og så tenker du mer på det enn det som blir forkynt? Så er djevlen godt i gang med å plukke bort Ordet som blir sådd ut akkurat nå.

Det er en farlig situasjon å være i. Det er noe som heter «forherdelse». Hvis vi gjør vårt hjerte hardt, kan Guds ord virke slik at det blir enda hardere. Det er kanskje det Jesus sikter til når han her i dagens tekst sier: - «*de skal se, men ikke skjelne, og høre, men ikke skjønne.*» Til slutt blir det helt umulig for Guds ord å trenge inn.. Forherdelsen er et faktum. Fortapelse er følgen.

- Eller er du mer som *steingrunnen*? Du lar deg begeistre av god forkynnelse og er glad i lovsang og god musikk. Du trives blant gode venner i forsamlingens fellesskap. Det er så visst ikke noe galt med gode, glade følelser, men det er for grunt når det gjelder å bære frukt. Hvis ikke ordet fører til at en lærer Jesus personlig å kjenne, vil en fort falle sammen når motstand møter en, eller hånsord hagler. Kanskje er det mye av denne hjertejorden når vi er unge. Det er så lett å bli begeistret i godt miljø av gode kristne venner. Men hvorfor er det så mange av våre unge som faller fra når de flytter fra byen? Jo, deres tro hadde bare røtter i kunnskap og miljø, ikke i et personlig kjennskap til Jesus. De hadde nok anlagt en kristen oppførsel, men ikke opplevd en ny fødsel.
- Men kanskje det er *tornekraattet* flest av oss kjenner seg igjen i. Bekymringer, rikdom og nytelser har aldri gitt Guds ord gode vekstvilkår. *Bekymring* har en tendens til å oppta vårt sinn og våre tanker slik at Guds ord ikke får gjøre sin virkning. Bekymring for barna eller for gamle foreldre. Bekymring for økonomi og fremtid. Bekymring for helse. Det er tusen ting å være bekymret for. Min svigermor var bekymret hvis hun ikke fant noe å bekymre seg for.

Rikdom er også farlig. Den gjør oss uavhengige av Gud og bærer i seg en farlig fristelse som heter havepsyke. Det betyr ikke syk etter å stelle i haven, eller syk av det. Ordet betyr direkte oversatt: Ha-mer-syke. Stadig mer, stadig finere, flottre, dyrere – enn naboen. Mye vil ha mer, og dermed ender vi opp i avgudsdyrkelse. Vi tilber tingene fremfor Gud. Det blir viktigere hva slags møbler, hva slags bil eller båt, hva slags hus eller hytte en har, enn den skatt vi har i himmelen. Og troslivet sykner hen og dør. «*For kjærlighet til penger er en rot til alt ondt. Drevet av pengebegjær er mange ført vill og er kommet bort fra troen, og har påført seg selv mange lidelser*» sier Paulus til Timoteus. (1Tim 6,10) Det er så visst ikke mindre sant i dag.

Og media og reklame lurer oss til å tro at det gode livet er å *nyte* mest mulig. Aldri har vel vi nordmenn hatt større forbruk, aldri har vi vel spist bedre, kledd oss finere, levd flottre, tatt flere Sydenreiser. Men aldri har skilsmissestatistikken, rusmisbruket og selvmordsstatistikken vært å høyere. Og vi kristne dras med. I stedet for å være en motkultur, blir vi lett medløpere.

Dette er alvorlig. Paulus skriver så trist om sin gode medarbeider Demas: «*Demas forlot meg, fordi han fikk den nåværende verden kjær.*» (2Tim 4, 10)

- Den *gode jord* - det er de som hører ordet, bevarer det i et godt hjerte og gjør etter det. *Høre, bevare og gjøre*, det er kjennetegnet på den gode jord. Da blir det rikelig frukt.

Hva menes forresten med *frukt* her i lignelsen? Det er greit å forstå når det gjelder korn, men hva betyr det i åndelig sammenheng?

Da ser vi at ordet «frukt» brukes i tre ulike betydninger i Bibelen:

a. Om *lovprisning*: Heb 13,15: "La oss da ved ham stadig bære fram for Gud vårt lovprisningsoffer, det vil si frukt av lepper som priser hans navn."

Når vi takker Gud for frelsen i vårt lønnkammer, eller når vi synger «*salmer og hymner og åndelige sanger; av hjertet for Herren*», da bærer vi frukt.

b. Videre brukes begrepet om *Åndens frukt*. Gal 5,22f . «*Men Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, tålsomhet og selvbeherskelse.*»

Det er mye god omsorg, omtanke og kjærlighet i Normisjon Mandal. Det er god frukt. Ved å bli fylt av Ånden blir frukten enda rikere. Hvis vi sammenligner Ef 5,18-19 med Kol 3,16-17 ser vi at det å bli fylt av Ånden og det å la Kristi Ord få rikelig plass hos oss er samme sak.

c. En tredje bruk av ordet er om *frelste mennesker*. Rom 1,13: «*Også hos dere ville jeg gjerne høste frukt av mitt arbeid, likesom blant de andre folkeslag.*» Det er Ordet som skaper tro. Ingen får det til å tro av seg selv, men det går an å komme til tro. Troen kommer av hørelsen av Ordet, Rom 10,17. Sml Ef 1,13. Derfor må Ordet sås ut.

Der ordet blir tatt imot og bevart i hjertet, vil det skape lovprisning, det vil virke helliggjørelsens frukt i våre liv, og det vil føre til at vi ikke kan ha de gode nyheter for oss selv. Vi ønsker å dele med andre det vi har sett og hørt. Da kan det bli mange foll! Mann-til-mann-metoden har alltid vært den beste måte å spre evangeliet på. Tenk på hvordan evangeliet spredte seg til hele den da kjente verden i løpet av en generasjon!

2. Hvordan kan vi bli god jord?

Utfordringen for oss er å *bli god jord*. At stadig større områder av vår hjertejord kan bli forbedret og forvandlet, så vi kan bære rikelig frukt til Guds ære.

Hvordan kan du og jeg bli god hjertejord? For at det skal skje må vi gjøre det som vi kan for at *Gud* skal kunne gjøre det som bare han kan. Her er det altså et forunderlig samspill mellom oss og Gud. Paulus uttrykker det paradoksalt slik: *Fil 2,12f* «*Arbeid på deres frelse med frykt og beven! For det er Gud som virker i dere både å ville og å gjøre etter hans gode vilje.*»

Hva kan så vi arbeide med?

- Det første vi da bør gjøre noe med, er å hindre noe av all den trafikken som gjør hjertejorden hard og uimottagelig. La avisen ligge en stund. Slå av TV-en. Stans opp. Fall til ro. Lever du stresset, da lever du i strid med den livsrytme Gud har gitt deg. «Ja, men det er det som er så vanskelig», sier du. Gi ikke opp. Om du ikke kan roe deg ned en halvtime eller mer, så stans opp noen få minutter i løpet av dagen. Be en stille bønn. Be om at Herrens fred må fylle

deg. Etter hvert skapes en lengsel etter mer nærhet med Herren. Følg den lengselen. Ikke la djevelen få vinne seier i ditt liv.

- Er jorden hard på grunn av uoppgjorte synder, så bekjenn dem for Gud og for mennesker hvis du har syndet mot noen. Kanskje var det godt å gå og bekjenne det for en sjelesørger og få tilsagt syndenes forlatelse med håndspåleggelse. Da vet du at du er tilgitt. Da kan du vise djevelen bort når han kommer og anklager deg for gamle synder. Du kan vise til tid og sted der synden ble slettet ut.
Det går dessverre lenge mellom hver gang noen kommer til skriftemål, det vil si for å bekjenne synd for et annet menneske. Hvorfor er det så få som benytter seg av denne rike muligheten? Og hvorfor har jeg aldri opplevd at noen har kommet og bekjent *havesyke*?
- Er hjertejorden grunn, så må vi ta oss tid til å *grunne* på Ordet. Da sprenges fjellet bort. «*Mitt ord, er ikke det som en ild, lik en slegge som knuser fjell? sier Herren*» i Jer 23,29. Dermed får troen dypere røtter enn bare våre følelser. Da lærer vi Herren å kjenne. Og da skapes det i oss en trang til enda dypere fellesskap med ham. Når du har smakt at Herren er god, gir det mersmak!

I et fredagsnummer av «Vårt Land» for en tid siden stod en stor artikkel for såmannssøndagen med denne overskriften: «God jord ryddes best i fellesskap». Det er sant. Å studere Bibelen sammen, å samtale og be sammen er av enorm betydning. Mange med meg kan vitne om at det var først da de ble med i en mindre gruppe at troslivet begynte å vokse. Hvis du ikke allerede er med i en fellesskapsgruppe, så meld fra. Nå er vi i gang med å ruste opp gruppearbeidet.

Guds ord har nemlig også kraft til å forvandle den jorden som skal gi vekstvilkår for det samme ordet, slik det står i Jes 55,10f:

«Likesom regnet og snøen faller ned fra himmelen og ikke vender tilbake dit før det har vannet jorden, gjort den fruktbar og latt det spire og gro på den, gitt såkorn til den som skal så, og brød til den som skal spise, slik er det også med mitt ord, det som går ut av min munn.-»

- Og ved å søke først Guds rike og leve i løftene om ikke å være bekymret for noe, så vil vi få det vi trenger til og vi vil oppleve at bekymringene slipper taket. Da opplever vi også guddommelige verdier som får verdslige nytelser til å miste sin glans.

Dette hadde Paulus erfart, og han skildrer det slik i Fil3,7ff:« *Men det som før var en vinning for meg, ser jeg nå som et tap på grunn av Kristus. Ja, jeg regner alt som tap, fordi det å kjenne Kristus Jesus, min Herre, er så mye mer verd. For hans skyld har jeg tapt alt, og jeg ser det som skrap for at jeg kan vinne Kristus og være i ham.*»

Hvis ikke Kristus først får av vår tid, kan heller ikke vi få av hans kraft. Dette er ikke et lovisk krav, ikke en ny byrde som legges på oss for at vi skal tilfredsstillte Gud. Han er fullkomment fornøyd med oss når vi er i Kristus. Men det er en livslov i Guds rike. Det er i stillheten den guddommelige aktivitet kan finne sted. Derfor er dette en kjærlig invitasjon fra Jesus til å sette deg ned ved hans føtter og lytte til hans ord. Vi må bestemme oss for å gi Ordet rikelig plass hos oss, vi må gi det tid til å virke, derved vil Gud gi oss både vilje og evne til å gjøre det ordet sier. Og slik bærer vi rik frukt til Guds ære.

Avslutning

I dag får jeg igjen fått lov til å være såmann. Igjen har jeg hatt det privilegium å forkynne ut det glade budskap om at «livet kan bli nytt fra nå av, slettet ut er synd og gjeld» som vi synger i sangen.

Jesus er her, også i dag, for å gi deg og meg del i sitt liv. Du som sliter med skyldfølelse og fordømmelse fordi du ikke strekker til. Hør Herrens ord: Hos Jesus er det tilgivelse for alle dine feil og fall, her er det oppreisning og ny start. *Rom 8,1 Så er det da ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus.*

Du som sliter med ukjærlighet og føler på egen avmakt. Jesus kan fylle deg med sin kjærlighet og gi deg kraft til å tjene. *2 Kor 9,8 Og Gud er mektig til å gi dere all sin gave i rikt mål, så dere alltid og under alle forhold har det dere trenger, ja, har overflod til all god gjerning.* Alle disse gaver er til stede for dem som vil be Jesus inn i sine liv.

Du som sliter med angst og bekymring innfor fremtiden: Hos Jesus er det fremtid og håp. *Jer 29,11 For jeg vet hvilke tanker jeg har med dere, sier Herren, fredstanker og ikke ulykkestanker. Jeg vil gi dere fremtid og håp.*

Ta imot dette ordet. Tro det som det står og du skal få erfare det som det står. Da vil ditt liv bære rik frukt!